

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 503/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4 S 1/2020 zo 6. mája 2021 a uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Svk 25/2021 z 23. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu elektronicky 20. júna 2022 a dodatočne v listinnej podobe 29. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 S 1/2020 zo 6. mája 2021 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) č. k. 3 Svk 25/2021 z 23. februára 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“, spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“). Sťažovateľ požaduje zrušenie napadnutých rozhodnutí a vrátenie veci na ďalšie konanie.

2. Sťažovateľ žiada aj o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie pred ústavným súdom. Do uplynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti sa mu nepodarilo zabezpečiť kvalifikované právne zastúpenie z radov advokátov.

3. Všeobecnou správnu žalobou podanou na krajskom súde sa sťažovateľ domáhal proti žalovanému [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného z 2. mája 2017, ktorým ako príslušný odvolací orgán zamietol odvolanie sťažovateľa a v celom rozsahu potvrdil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu ([REDAKOVANÉ]) zo 14. decembra 2016 o zastavení konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci sťažovateľovi. O podanej správnej žalobe rozhodol krajský súd pôvodne v konaní vedenom pod sp. zn. 4 S 1/2019 rozsudkom zo 7. marca 2019 tak, že rozhodnutie žalovaného z 2. mája 2017 zrušil. Najvyšší súd Slovenskej republiky následne rozsudkom č. k. 6 Sžk 32/2019 z 21. apríla 2020 pôvodný rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci krajský súd vec opätovne prejednal a viazaný vysloveným právnym názorom uvedeným v zrušujúcom rozhodnutí kasačného súdu napadnutým rozsudkom (č. k. 4 S 1/2020 zo 6. mája 2021) žalobu zamietol, proti čomu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť. Najvyšší správny súd napadnutým uznesením z 23. februára 2022 (právoplatným 19. apríla 2022) kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol, pretože vyhodnotil námietky sťažovateľa v nej uvedené ako nedôvodné, nespôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti pomerne rozsiahlo, avšak nesúrodo polemizuje so skutkovými zisteniami konštatovanými v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho správneho súdu a týkajúcimi sa predloženia, resp. nepredloženia požadovaných potvrdení o majetkových pomeroch manželky a dcéry ako spoločne posudzovaných osôb pre účely zistenia príjmu sťažovateľa. Uvedené dopĺňa citáciami zo svojich vyjadrení pred všeobecnými súdmi a poukazuje aj na judikatúru všeobecných súdov a ústavného súdu.

5. V závere vyjadruje sťažovateľ svoju nespokojnosť s postupom súdov oboch inštancií, dôvodiac, že mu „*neposkytli po vykonanom dokazovaní riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie svojich rozhodnutí, pretože sa len obmedzili selektívne na uvedenie tvrdení v prospech žalovaného, pričom vo vzťahu k tvrdeniam a obrane žalobcu sa nepresvedčivo vysporiadali s dikciou zákona a úplnou ignoranciou exaktných dôkazov. Rozhodnutia tak javia aj známky arbitrárnosti a selektívneho výberu a hodnotenia dôkazov (svojevôľa sudcov).*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu v prvom rade k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať, keďže jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

7. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom [§ 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti a táto nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená (I. ÚS 60/2019).

8. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť (I. ÚS 60/2019).

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu:

9. Pokiaľ ide o sťažovateľom napadnutý rozsudok krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, môže poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, ktorých porušenie je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

10. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01, III. ÚS 336/2015, III. ÚS 248/2018).

11. Sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania ústavnou sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu, a to využitím v rozhodnom čase mu Správnym súdnym poriadkom priznaného opravného prostriedku (kasačnej sťažnosti), ktorý, ako to aj z podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, napokon aj využil. Podľa ústavného súdu kasačná sťažnosť predstavuje v okolnostiach danej veci účinný právny prostriedok, prostredníctvom ktorého bol následne najvyšší správny súd povinný vecne preskúmať napadnutý rozsudok krajského súdu, o čom svedčí aj skutočnosť, že najvyšší správny súd rozhodol meritórne, pretože kasačnú sťažnosť zamietol. V týchto okolnostiach je nepochybne naplnená ústavná podmienka na aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, čo ústavnému súdu „odníma“ právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených

základných práv podľa ústavy a listiny a práva podľa dohovoru, ku ktorých porušeniu malo dôjsť napadnutým rozsudkom krajského súdu, keďže o kasačnej sťažnosti sťažovateľa proti nemu bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší správny súd. Napokon sťažovateľ ani netvrdí, že niektorú z námietok proti rozhodnutiu krajského súdu nemohol uplatniť v konaní o kasačnej sťažnosti.

12. Na základe uvedeného preto ústavný súd vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa napadnutého rozsudku krajského súdu konštatuje v zmysle § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde existenciu procesnej prekážky, ktorá bráni prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, a to nedostatok právomoci ústavného súdu.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu:

13. Predmetom ústavnej sťažnosti v tejto časti je tvrdenie sťažovateľa, že najvyšší správny súd „úplne ignoroval moju jednoznačnú žalobu a nevysporiadal sa náležite s dikciou zákona a jeho následnou aplikáciou. Podľa môjho názoru je nemysliteľné, aby NSSR sa nevysporiadal s tak jednoduchou vecou ako je vyhodnotenie exaktných dôkazov“. Citujúc následne z odôvodnenia napadnutého uznesenia (bod 21 napadnutého uznesenia), sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že tvrdenie o tom, že nepredložil potvrdenie o čistom príjme manželky a dcéry za určité obdobie, nie je pravdivé. Správne orgány podľa jeho názoru požadovali výplatné pásky manželky, ktoré neexistujú, čo je hrubým porušením zákona a akékoľvek získavanie informácií o dcére považuje za nezákonné.

14. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (IV. ÚS 287/04). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00).

15. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd na tomto mieste zároveň pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

16. V prvom rade je potrebné konštatovať, že ústavná sťažnosť nie je argumentačne koncipovaná tak, aby obsahovala a poskytla ústavnému súdu konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu ním označených práv napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu (ústavnoprávne relevantné odôvodnenie ústavnej sťažnosti), avšak vzhľadom na požiadavky kladené zákonodarcom na ustanovenie právneho zástupcu pristúpil

ústavný súd k preskúmaniu napadnutého uznesenia, a to v rozsahu potrebnom na konštatovanie, či došlo k ich splneniu.

17. Z napadnutého uznesenia najvyššieho správneho súdu (získaného ústavným súdom, keďže sťažovateľ ho k ústavnej sťažnosti nepriložil, podobne ani napadnutý rozsudok krajského súdu) vyplýva, že sťažovateľ kasačnú sťažnosť odôvodnil v zmysle § 440 ods. 1 písm. g), h) a i) Správneho súdneho poriadku, pričom uviedol, že obsahové zdôvodnenie spomínaných dôvodov kasačnému súdu dodatočne doloží, keďže do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti sa mu nepodarilo zabezpečiť kvalifikované právne služby advokáta. Napadnutý rozsudok krajského súdu navrhol zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (obdobné námietky uviedol aj v ústavnej sťažnosti).

18. Najvyšší správny súd ako súd kasačný sa takto uplatnenou kasačnou sťažnosťou sťažovateľa náležite zaoberal a, zrozumiteľne aplikujúc na danú vec sťažovateľa príslušnú právnu úpravu, dospel k jasne odôvodnenému záveru, že sťažovateľ musí uplatniť nielen rozsah, ale aj obsah dôvodov kasačnej sťažnosti. Keďže je kasačný súd viazaný obsahovým vymedzením dôvodu kasačnej sťažnosti, nemôže byť v tomto smere postačujúce, aby namietané nesprávne právne posúdenie veci bolo uvedené len odkazom na zákonné ustanovenie, ale je potrebné, aby sťažovateľ konkrétne špecifikoval právnu otázku a uviedol, prečo zaujal krajský súd nesprávny právny názor na jej riešenie. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti nič z už uvedeného neuviedol a neuviedol ani to, v čom sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Práve naopak, krajský súd rešpektoval záväzný právny názor vyslovený kasačným súdom v skoršom zrušujúcom rozhodnutí (č. k. 6 Sžk 32/2019 z 21. apríla 2020). Kasačný súd taktiež poukázal na § 449 ods. 2 písm. c) Správneho súdneho poriadku, v zmysle ktorého sťažovateľ nemusí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom, ak je žalovaným [REDACTED]

19. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s názorom najvyššieho správneho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

20. Napadnuté uznesenie najvyššieho správneho súdu je podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľné a udržateľné. Najvyšší správny súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov vo veci sťažovateľa neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Vzhľadom na nedostatok odôvodnenia kasačnej sťažnosti (poukaz len na zákonné ustanovenia bez uvedenia, v čom sťažovateľ vidí porušenie týchto ustanovení), ktorý najvyšší správny súd vyhodnotil ako nespôsobilý spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, by ani prípadné kvalifikované odôvodnenie ústavnej sťažnosti (spísané právnym zástupcom ustanoveným sťažovateľovi ústavným súdom) nebolo spôsobilé dosiahnuť ústavnoprávne relevantný rozmer možného porušenia označených práv sťažovateľa.

21. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu a obsahom označených práv sťažovateľa neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde

III.3. K sťažovateľom podanej žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

22. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Podľa názoru ústavného súdu je totiž z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017).

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu